

Mánudaginn 2. október 1950.

Nr. 65/1950. **Ríkissjóður** (Einar B. Guðmundsson)
 gegn
Vestur-Barðastrandarsýslu (Einar Arnórsson).

Setudómarar próf. Ólafur Lárusson og
 próf. Ólafur Jóhannesson í stað hrd. Þórð-
 ar Eyjólfssonar og hrd. Jónatans Hallvarðs-
 sonar.

Um rétt sýslufélags til hluta af stríðsgróðaskatti.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi, sem skotið hefur máli þessu til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 12. maí 1950, hefur gert þær réttarkröfur *aðallega* að verða sýknaður af öllum kröfum stefnda í málinu. *Til vara* krefst hann þess, að sér verði aðeins gert að greiða stefnda kr. 6332.09, en *til þrautavara* kr. 31342.75. Þá krefst hann og málskostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti eftir mati Hæstaréttar.

Stefndi hefur krafizt staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti úr hendi áfrýjanda.

Í málinu eru ekki fram komnar ástæður, er nægi til þess, að vikið sé um þá skiptingu stríðsgróðaskatts, er hér ræðir um, frá berum og skýrum ákvæðum laga um stríðsgróðaskatt, lögum nr. 10/1941 og lögum nr. 21/1942. Ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

Áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti kr. 3000.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, ríkissjóður, greiði stefnda, Vestur-Barðastrandarsýslu, kr. 3000.00 í málskostnað fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 24. febr. 1950.

Mál þetta, sem dómtekið var 16. þ. m., hefur Jóhann Skaptason, sýslumaður Barðastrandarsýslu, f. h. Vestur-Barðastrandarsýslu höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu útgefinni 31. maí s. l. gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til greiðslu skuldar að fjárhæð kr. 85084.22 með 6% ársvöxtum frá stefnudegi til greiðsludags og málskostnaðar að mati dómara.

Við munnlegan flutning málsins hækkaði stefnandi með samþykki stefnda fjárhæð stefnukröfunnar um kr. 100.00, eða í kr. 85184.22.

Stefndi hefur *aðallega* krafizt sýknu og málskostnaðar, en *til vara*, að honum verði einungis gert að greiða stefnanda kr. 6332.09 og að málskostnaður verði þá látinn falla niður.

Málavextir eru þessir:

Í 3. gr. laga nr. 21 frá 1942 um stríðsgróðaskatt segir svo: Ríkissjóður greiðir 5% — fimm af hundraði — af stríðsgróðaskatti, sem innheimtur er eftir lögum þessum, til sýslufélaga og þeirra bæjarfélaga, er engan skatt fá samkvæmt 2. gr. Fé þessu skal skipt í hlutfalli við þann tekjuskatt, sem til fellur í viðkomandi sýslu- og bæjarfélögum. Í 3. gr. laga nr. 10 frá 1941, sem felld voru úr gildi með lögum þessum, var samhljóða ákvæði að öðru leyti en því, að ríkissjóði bar þá að greiða sex af hundraði. Ríkissjóður greiddi stefnanda árin 1941—1946 að báðum árum meðtöldum sem hennar hluta í skatti þessum, svo sem hér segir:

Árið 1941	kr. 1953.86
— 1942	— 123724.81
— 1943	— 73137.75
— 1944	— 28681.52
— 1945	— 59383.34
— 1946	— 43115.10

Samtals kr. 329996.38

Stefnandi telur hins vegar, að ekki hafi verið að lögum farið við úthlutun fjáris nema árið 1942, og eigi hlutur hennar í skattinum fyrir sömu ár að nema sem hér segir:

Árið 1941	kr. 28900.99
— 1942	— 123724.81
— 1943	— 97164.28
— 1944	— 39015.97
— 1945	— 73259.45
— 1946 (áætlað)	— 53115.10

Samtals kr. 415180.60

Nemur mismunur á fjárhæðum þessum upphæð þeirri, sem stefnandi krefur í máli þessu.

Sýknukröfu sína byggir stefndi á því, að fyrrnefnd lög um stríðsgróða-

skatt séu svo ónákvæm, að það hafi beinlínis verið tilætlan löggjafans, enda nauðsynlegt, að lögin skyldu framkvæmd á þann hátt, að því er varði skiptingu fjárlins, að sem réttlátastur jöfnuður fengist. Þar eð stefndi telur sig þannig hafa haft mjög óbundnar hendur í sambandi við framkvæmd laganna, kveður hann skiptingu stríðsgróðaskattsins fyrir árið 1941 hafa verið á þann veg, að þau bæjarfélög, þar sem einungis um óverulegan stríðsgróðaskatt var að ræða, voru ekki útilokuð frá hlutdeild í skiptingu skattsins samkvæmt 3. gr. Hins vegar var tekjuskattur í hreppum þeim, þar sem á var lagður stríðsgróðaskattur, ekki látinn hafa áhrif á skiptingu skattsins innbyrðis. Þannig hafi t. d. tekjuskatts í Patrekshreppi ekki gætt, er hluti stefnanda í stríðsgróðaskattinum var ákveðinn. Þá segir stefndi, að ný ríkisstjórn hafi verið sett að völdum, er skattinum fyrir árið 1942 var skipt. Hafði hún talið, að taka bæri tillit til tekjuskatts í þeim hreppum, þar sem á varð lagður stríðsgróðaskattur, er reikna skyldi hlutdeild hvers sýslufélags í skattinum. Á þessu ári hafi ekkert bæjarfélag hlotið „óverulegan stríðsgróðaskatt“, og hafi því einungis eitt bæjarfélag, sem engan stríðsgróðaskatt hafði, verið talið hlutgengt við skiptingu skattsins.

Er skattinum fyrir árið 1943 var skipt, segir stefndi, að enn ein ríkisstjórn hafi verið tekin við völdum. Hafi hún talið, að tilgangi 3. gr. nefndra laga væri betur náð með því að láta bæjarfélögin fá hlutdeild í skiptingu skattsins, þannig að þau bæru ætíð svo mikið úr bótum, að næmi því, er þau ættu að fá, ef enginn stríðsgróðaskattur hefði þar verið á lagður. Að öðru leyti hafi verið skipt á sama hátt og árið 1942 og síðan eftir þessum sömu reglum.

Telur stefndi, að samkvæmt framansögðu sé skipting skattsins svo verulegt framkvæmdaratriði, að stefnandi sé við skiptingu þessa bundin, en það leiði þá til sýknu í málinu.

Verði hins vegar talið, að frá upphafi hafi átt að skipta skattinum, eins og skipt hefur verið frá og með árinu 1943, hafi stefnandi átt að fá árið 1941 kr. 33296.61 og árið 1942 kr. 98714.15, eða samtals kr. 132010.76. Stefnandi hafi hins vegar fengið árið 1941 kr. 1953.86 og árið 1942 kr. 123724.81, eða samtals kr. 125678.67. Beri stefnanda því réttur til mismunar þessara fjárhæða, kr. 6332.09, og er varakrafan við það miðuð.

Eins og að framan getur, á samkvæmt lögum nr. 21 frá 1942 að skipta hluta af stríðsgróðaskattinum milli sýslufélaga og þeirra bæjarfélaga, er engan skatt fá samkvæmt 2. gr. laganna, og skal fénu skipt í hlutfalli við þann tekjuskatt, sem til fellur í félögunum. Í 2. gr. laganna segir, að ríkissjóður greiði hlutaðeigandi sveitarfélagi 45 af hundraði af þeim stríðsgróðaskatti, sem þar er á lagður og innheimtur. Sams konar ákvæði var í 2. gr. laga nr. 10 frá 1941, að því fráskildu, að þar skyldi greiða 40 af hundraði. Ekki verður séð, hvorki af lagaákvæðum þessum né greinargerðum að lagafrumvörpunum, að það hafi verið tilætlan löggjafans, að bæjarfélög skyldu vera hlutgeng í skiptingu skattsins samkvæmt 3. gr. laganna, ef þau fengju skatt samkvæmt 2. gr. þeirra, enda þótt sá skattur kynni einungis að nema lítilli fjárhæð. Er því ekki hægt að taka kröfur

stefnda til greina. Þá verður ekki heldur séð, að heimilt hafi verið við skiptingu skattsins að ganga fram hjá tekjuskatti þeirra hreppa, sem stríðsgróðaskatt höfðu, þar eð tekið er fram í 3. gr., að fénu skuli skipt í hlutfalli við þann tekjuskatt, sem tilfellur í viðkomandi sýslufélögum, án þess að nokkuð sé þar undanskilið. Verður því að fallast á með stefnanda, að einungis hafi verið farið að lögum við úthlutun skattsins fyrir árið 1942, og ber því að taka kröfu stefnanda til greina, enda hafa fjárhæðirnar ekki sætt andmælum.

Eftir þessum málalokum þykir rétt, að stefndi greiði stefnanda málskostnað, er þykir hæfilega ákveðinn kr. 5000.00.

Jón Bjarnason, fulltrúi borgardómara, kvað upp dóminn.

Dómsorð:

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnanda, Vestur-Barðastrandarsýslu, kr. 85184.22 með 6% ársvöxtum frá 31. maí 1949 til greiðsludags og kr. 5000.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dómsins að viðlagðri aðför að lögum.

Föstudaginn 6. október 1950.

Nr. 100/1949. **Ásgrímur P. Lúðvíksson**

(Einar B. Guðmundsson)

gegn

Sigrúnu Pétursdóttur (Guttormur Erlendsson).

Setudómarar próf. Ólafur Lárusson og
próf. Ólafur Jóhannesson í stað hrd. Þórðar
Eyjólfssonar og hrd. Jónatans Hallvarðs-
sonar.

Útburðarmál.

Dómur Hæstaréttar.

Kristján Kristjánsson, borgarfégeti í Reykjavík, hefur kveðið upp hinn áfrýjaða úrskurð.

Áfrýjandi, sem skotið hefur máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 21. júní 1949, gerir þær dómkröfur, að hinn áfrýjaði úrskurður verði úr gildi felldur og að lagt verði fyrir fógeta að framkvæma útburð þann, sem krafist er. Þá krefst hann og málskostnaðar úr hendi stefnda bæði í héraði og fyrir Hæstarétti eftir mati dómsins.